

En lille gendigtning af Sofokles' Elektra på grundlag af Eva Sprogøes oversættelse

Det var sidst på natten, før fuglene vågnede og var begyndt at synge, da de to unge mænd sammen med en gamle tjener nåede frem til pladsen foran borgen i Mykene midt i Argolis. De havde været længe undervejs, fordi de kom fra Fokis, hvor den stammede fra og den anden havde levet i skjul en god del af sit liv.

De unge mænd stod af hestene lige dér, hvor man både kunne se Ios helligeddom, Apollon Lykeios' torv og det store Heratempel. Tjeneren begyndte at tale til de to unge mænd:

”Ja, Orestes, nu er vi fremme ved dit barndomshjem. Her har du ikke været, siden din søster skyndte sig at få dig ud af borgen, da din far blev dræbt. Hun pålagde mig dengang at føre dig i sikkerhed og opdrage dig.”

Tjeneren fortsatte nu henvendt til begge de unge mænd:

”Orestes og Pylades, I skal skynde jer hurtigst muligt at beslutte, hvordan I vil bære jer ad med at sørge for, at Orestes kan komme til at hævne drabet på sin far, Agamemnon. Det er tidlig morgen, men inden beboerne på borgen vågner, skal I have en plan.”

Orestes tog ordet og begyndte at forklare, hvilken plan han allerede havde lagt. Han opførte sig selvfølgelig høfligt, som man burde over for personer, der var ældre end en selv, men på en måde der også viste, at han godt selv var klar over sin egen status i forhold til sin ældre tjener. Orestes takkede ham for hans troskab og støtte.

Orestes fortsatte med at forklare, at han før deres rejse havde opsøgt oraklet i Delfi, der jo ikke lå langt fra, hvor han havde boet, mens han voksede op hos Pylades' far, Strofios. Apollon var orakelguden og for Orestes var det meget vigtigt, at han fandt ud, hvordan han skulle bære sig ad med at hævne sin far. I Delfi fik Orestes at vide, at han netop ikke skulle gøre, hvad der måske ville være det mest oplagte, nemlig at stå i spidsen for en hær og angribe Mykene. Nej, Orestes skulle rejse til Mykene som en ganske almindelig ung mand og finde en måde, hvor han kunne tæt på de to mennesker, som han skulle dræbe for at hævne sin far. Orestes holdt inde. Han gik lidt tilbage ad vejen og samlede en bronzeurne op, som han lidt tidligere havde gemt i noget krat langs vejen. Mens han stod med den i hænderne, forklarede Orestes nu sin plan:

”Kære gamle tjener. Ingen kan længere genkende dig inde på borgen. Du er blevet gammel og det er lang tid siden, at du har været her sidst. Du skal gå ind på borgen og lade som om du kommer fra Fanoteus i Fokis. Han er jo Aigisthos' gæsteveren og derfor vil de tro på, hvad du siger. Du skal fortælle dem, at Orestes er blevet dræbt i hestevæddeløb ved De pythiske Lege, der afholdes til Apollons ære i Delfi, og tage denne bronzeurne med og lade, som om den indeholder min aske og knogler.”

Tjeneren og Pylades så lidt forskrækkede ud over, at Orestes ville spille død. Derfor begyndte Orestes at retfærdiggøre sin plan, idet han prøvede at overbevise dem om, at der var forskel på ord og handling, og at man ville blive endnu mere glad for at se ham, når man først havde troet, at han var død. Orestes fortsatte så med at forklare, at orakelsvaret også havde pålagt ham først at ofre på hans fars grav, ikke bare sådan man altid gjorde, men også at ofre en hårlok.

Før de to unge mænd og tjeneren skiltes, anråbte Orestes de guder, der hørte til Mykene og hans fædreland, fordi han ville sikre sig deres hjælp og måske var der en lille tvivl hos ham, om alt ville gå godt. Men han ignorerede den i hvert fald, hvis den overhovedet var der. Tjeneren var gået op mod døren ind til borgen, hvor han ville høre en kvinde jamre inde bagved – det kunne jo være Orestes' søster. Det stoppede ikke Orestes. Der var nu lagt en plan og tidsfaktoren var vigtigere, end at han måske skulle møde sin søster nu.

Orestes og Pylades gik således videre ud for at finde Orestes' fars gravplads og tjeneren var gået ind i borgen for at fortælle den historie, som de fællesskab havde brygget sammen.

En gruppe kvinder kommet hen til borgen, fordi det nu var ved at blive morgen og de gerne ville trøste den kvinde, der netop var gået udenfor. Hun havde det nemlig forfærdeligt. Det var Elektra, Orestes' storesøster. De talte længe sammen, hvor de øvrige kvinder forsøgte at tale Elektra til fornuft.

Kvinderne mente jo, at Elektra ødelagde sig selv og sit liv ved at blive med at dyrke tabet af hendes far og hele tiden tale om hævn. Kvinderne forsøgte dem med at forklare Elektra, at lige meget, hvad hun gjorde, ville hun ikke kunne få sin far tilbage. Til det blev Elektra nærmest vred og afviste kvinderne ved at sammenligne sig selv med kvinder i myterne, der græder evigt over deres tab.

Kvinderne forsøgte også at forklare Elektra, at hun jo havde søskende, der også havde mistet deres far. Det fik så Elektra til at bryde ud i en ny klage over, at hendes bror jo ikke var kommet tilbage for at hævne drabet på deres far. Han havde jo nok glemt at om hende og, fordi han ikke var der her i Mykene, var Elektra ugift og barnløs.

Kvinderne gjorde, hvad de kunne og forsøgte at overbevise Elektra om at stole på Zeus og på, at Orestes nok skulle komme. Men heller ikke det hjalp. Det fik Elektra til at blive grebet af voldsom selvmedlidenhed. Hun klagede over den behandling hun fik i huset, hvor hun ikke blev behandlet som et familiemedlem, men måtte spise stående, efter at de andre var færdige. Og slet ikke havde det tøj på, der modsvarede, hvem hun var. Faktisk skulle hun i stedet for gøre rent.

Alt dette fik kvinderne og Elektra til at genopleve den forfærdelige aften, hvor Agamemnon var vendt tilbage fra den trojanske krig. Han var trådt ind i festsalen, hvor han var blevet hugget ned af Aigisthos. Elektra blev nu helt ude af sig selv og råbte på hævn over Aigisthos og sin egen mor, Klytaimnestra. Kvinderne forsøgt nu virkelig at tale Elektra til fornuft. Hun var jo til dels selv skyld i, at hun havde det så slemt. Hvis hun nu lod være med hele tiden at skabe konflikter, ville hendes mor og Aigisthos måske behandle hende bedre.

Kvinderne udtrykte også stor bekymring for Elektras voldsomme had for det ville jo bare medføre mere had. Elektra tilbageviste deres bekymringer, for hun var

principfast og kunne slet ikke forestille sig at give efter for at få et mere behageligt liv. For hende var retfærdighed og loven vigtigst.

Elektra og den ene af kvinderne gik lidt afsides, hvor Elektra forklarede om forholdene inde på borgen og om alle de ting, hun hele tiden blev mødt af.

”Prøv at forstå. Min mors og mit forhold er helt håbløst – vi hader hinanden.

Det er mit hus, men dem, der myrdede min far bestemmer alt, også om jeg får det, som jeg skal bruge for kunne leve.

Jeg skal se på, at Aigisthos har taget min fars plads: han sidder i min fars stol, går i hans tøj, han ofrer ved arnen lige dér, hvor han slog min far ihjel. Han sover i min fars seng – ved siden af min mor.

Ja, derfor kan jeg ikke hende for ’mor’ længere.

Hun holder dagen hellig, hvor hun var med til at slå min far ihjel. Én gang om måneden fejrer hun min fars død med kordans og ofring af får til hver eneste guddom.

Når jeg trækker mig tilbage på mit eget værelse, græder jeg.

Græder jeg andre steder, overfalder hun mig. Som om jeg ikke må græde, fordi andre også har mistet.

Hun ønsker mig død. Hvis jeg nævner Orestes, overfalder hun mig med, at jeg nok skal få min straf.

Og Aigisthos står ved siden af og er lige så slem.”

Den anden kvinde afbrød Elektra lange talestrøm:

”Sig mig er Aigisthos hjemme?”

”Nej han er på landet, ellers ville jeg jo ikke vise mig.”

”Kan du så fortælle mig, om du ved noget om Orestes?”

”Han lovede, men foreløbig kan jeg kun holde fast i håbet.”

Mens de stod og talte, kom endnu en kvinde ud af borgen. Det var Elektras søster, Chrysothemis. I hænderne bar hun offergaver til graven. Hun fortsatte over til Elektra, som hun straks begyndte at tale til. Chrysothemis prøvede endnu en gang at overbevise Elektra om, at det ikke førte noget godt med sig at hade og være rasende. Hun selv sørgede da også, men, når man ikke var stærk nok, var det bedre bare at lade være med at gøre noget. Ikke at Chrysothemis ikke havde sympati for Elektras holdning, men hun værdsatte sin frihed. Elektra blev vældig rasende og provokeret. Hun overfaldt sin søster med hårde ord.

Elektra mente jo, at Chrysothemis bare videregav deres mors ord. Hun ville ikke hjælpe Elektra og Chrysothemis’ såkaldte had, var jo bare noget hun sagde. I virkeligheden var hun fej. Elektra kunne da slet ikke forestille sig at skulle leve med et ry som Chrysothemis’. Nej, faktisk var hun slet ikke længere sin fars datter, men alene sin mors – helt ulig Elektra.

Kvinden, som Elektra havde talt med, brød ind. Nu måtte de virkelig ikke komme op og skændes. Chrysothemis rystede bare opgivende på hovedet:

”Jeg kom for at advare Elektra. Hvis hun ikke stopper med sin klagen, vil Aigisthos og vores mor lade hende begrave levende i en klippehule uden for byen.”

”Vil de gøre det mod mig?”, udbrød Elektra forskrækket.

Søstrene gentog deres mundhuggeri fra før, mens så afbrød Chrysothemis, for hun ville så gå videre med det, hun skulle. Elektra fik øje på gravofrene, som Chrysothemis holdt i hænderne og spurgte sin søster, hvad hun dog skulle med dem. Chrysothemis afslørede, at deres mor havde haft en slem drøm og derfor ville sørge for ofringer på deres fars grav. Det var tydeligt, at Elektra fattede et håb, for hvad kunne den drøm da gå ud på? Chrysothemis berettede:

”Hun drømte, at vores far var stået op af graven igen, at han lå i hendes seng. Så greb han kongestaven og den stak han ned ved arnen. Ud fra kongestaven skød en gren, der var så stor, at dens skygge kunne dække hele Mykenes land.”

Chrysothemis vidste ikke mere end, at hun kunne regne ud, at deres mor var bange. Og ingen af søstrene gjorde noget forsøg på at tolke drømmen, selv om Elektra lidt senere blev enig med sig selv om, at Agamemnon måtte have sendt drømmen. Elektra bestemte sig for at overtale Chrysothemis til ikke at ofre Klytaimnestras gaver på Agamemnons grav. Hun tilføjede, at offergaverne kunne jo gemmes til Klytaimnestra selv. Elektra kunne slet ikke acceptere, der skulle ofres på vegne af Klytaimnestra, fordi hun ikke kun havde været med til drabet, men også havde behandlet liget, som havde det været en fjende. I stedet for skulle begge søstre ofre en hårløk, som man jo gjorde, når nogen døde – og det havde de vel ikke gjort dengang for længe siden? Chrysothemis lod sig forsigtigt overtale af Elektra, men hun var bange ved tanken om, at deres mor både skulle opdage, at hun skiftede gravgaverne ud, og at hun nu hjalp Elektra.

Kvinderne fra før var trukket nærmere og hørte derfor også om drømmen. Alle var de overbevidste om, drømmen varslede retfærdighed og hævn. En sådan drøm kunne ikke være tilfældig. Og alligevel beklagede de alle de ting, der var hændt Elektras familie siden dengang, hvor Pelops havde vundet hestevæddeløbet mod Kong Oinomaos, fordi hans kusk Myrtilos havde løsnet hjulene på kongens vogn. Pelops havde jo bagefter dræbt Myrtilos, fordi denne havde ment, at han skulle giftes med kongedatteren og ikke Pelops.

Klytaimnestra var gået ud af borgen sammen med en slavinde for at ofre til Apollon. Hun fik øje på Elektra og kommenterede med det samme sin datters tilstedeværelse uden for borgen. Hvis kvinderne ikke skulle have troet Elektra før, blev de nu overbevist af det had, der eksisterede imellem mor og datter. Elektra nåede ganske vist ikke at sige noget, før Klytaimnestra gik i gang. Det første hun hånligt bemærkede, var, at Elektra nu var udenfor. Aigisthos var jo ikke hjemme og det var tydeligvis kun ham, Elektra var bange for.

Klytaimnestra fortsatte en længere forsvarstale for sit drab på Agamemnon. Han ofrede jo Elektras søster, fordi grækerne ellers ikke kunne komme afsted til Troja. Men set fra Klytaimnestras synsvinkel havde Agamemnon ikke ret til at ofre hendes datter. Som mor var det hende, der havde lidt under fødslen – ikke han. For Klytaimnestra var der ingen rimelighed i, at hendes datter skulle ofres, fordi Agamemnons bror og svigerinde (og i denne sammenhæng var det tydeligvis ikke vigtigt, at det også var hendes egen søster), Menelaos og Hélena var skyld i krigen.

Og de havde selv to børn. Så hvorfor skulle Ifigenia ofres? Klytaimnestra sluttede sit forsvar af med at kalde Agamemnon en ond og hensynsløs far – og var sikker på, at den døde datter ville give hende ret.

Elektra var til at begynde med væsentlig mere afdæmpet, end hun plejede at være. Men slet ikke indstillet på at overveje sin mors argumenter. Nej, faktisk afviste hun ganske at diskutere rimeligheden af Klytaimnestras handlinger. Elektras logik, der selvfølgelig tog udgangspunkt i, at hendes far var blevet dræbt af hendes mor, drejedes sig om, at der ikke kunne være tale om en retfærdighed handling – Klytaimnestra var jo blevet forført af Aigisthos.

Og hendes far var blevet tvunget til at dræbe Elektras søster, men det var ikke sket for hans brors skyld, men pga. af Artemis' vrede. Agamemnon var jo blevet straffet for at skyde en hind i Aulis og derefter fornærme Artemis dybt ved at prale om det. Elektra fortsatte, idet hun rejste spørgsmålet om, hvorvidt Klytaimnestra havde kunnet tillade sig at dræbe Agamemnon, selv om han havde ofret Ifigenia for Menelaos' skyld. For, hvis Klytaimnestra fandt, at der skulle betales liv for liv, så ville det ifølge Elektra ligge ligefor – så ville Klytaimnestra også snart finde døden.

I Elektras verden var Klytaimnestras handlinger gjort meget værre, fordi hun havde indledt et forhold til Aigisthos og skubbet sine børn med Agamemnon til side, fordi hun havde fået nogle med Aigisthos også. Elektra fortsatte med at kalde det lavt, hvis også dette skulle have været hævn for Elektras døde søster. Hun omtalte Orestes, der levede sit liv i eksil, og som Elektra ikke havde mulighed for at oplære i hævn, selv om deres mor åbenbart antydede det gang på gang.

Mor og datter fortsatte deres skænderi, indtil Klytaimnestra fortsatte med sin ofring til Apollon. Hun var urolig over nattens mareridt. Klytaimnestra hviskede kun sin bøn, fordi Elektra stadig befandt sig tæt nok på til at kunne høre, hvad der blev sagt. Bønnen, som ikke var anderledes end alle mulige andre bønner, drejede sig om, at hvis profetien i drømmen var god for Klytaimnestra, bad hun om, at den måtte gå i opfyldelse. Hvis den var udtryk for ondskab rettet mod hende, så bad hun om, at den måtte vendes og ramme hendes fjender i stedet for.

Netop som Klytaimnestra fremsagde sin bøn til Apollon, dukkede Orestes' gamle tjener op. Han spillede rollen til fulde og spurgte efter borgens herskab. Tjeneren nærmede sig forsigtig kvinderne, der stod uden for borgen og spurgte efter borgens frue. Ja, han gættede rigtigt, at Klytaimnestra var fruen, der netop befandt sig udenfor.

Klytaimnestra var en anelse skeptisk, da tjeneren henvendte sig, men det forsvandt som dug for solen, da han sagde, at han kom fra Fanoteus fra Fokis, der jo netop var Aigisthos' gæsteven. Budskabet var kort: "Orestes er død".

Det medførte med det samme en hjerteskræende jammer fra Orestes' storesøster, Elektra, der i så lang tid havde gjort det til sit livs eneste omdrejningspunkt, at Orestes skulle vende tilbage for at dræbe deres fælles mor.

Klytaimnestra derimod var lettet, men ikke kun – det var trods alt hendes søn, der var død. Men Elektras klager fik snart Klytaimnestra til at udtrykke sin lettelse, måske i særlig grad, fordi hun følte sig provokeret til det – eller måske foregav hun bare, fordi en mor bør jo sørge over sit døde barn? I hvert fald skiftede hun

standpunkt i sit svar til tjeneren og begyndte at tale om, hvordan Orestes havde afvist hende og beskyldt hende for at være morder.

Men undervejs følte hun behov for at vide, hvordan Orestes var død. Tjeneren berettede livfulgt, som om det faktisk var sket i virkeligheden. Tjeneren berettede om, hvordan Orestes var omkommet i et hestevæddeløb:

”Først stillede Orestes op til hurtigløb – og vandt. Han stillede op i alle disciplinerne – og vandt. Alle beundrede ham og han var så smuk. Herolden råbte ud over hele forsamlingen, at det var Orestes fra Argos, Agamemnons søn.”

(Man kan jo undre sig lidt over, at Klytaimnestra ikke lugtede lunten – tjeneren var meget begejstret over Orestes). Han fortsatte, ”men hvis guderne vil noget ondt, så kan man ikke undgå det. Orestes døde i hestevæddeløbet. Der var ti vogne, der stillede op. Kuskene kom fra de tre store byer, Athen, Sparta og Theben og fra de steder, der alle var berømte for deres heste. Hestene løb stærkt på den aflange bane og Orestes kørte fornuftigt og helt tæt på de to stolper, der stod i hver ende. Og det gik godt i flere omgange, men så forulykkede otte af vognene i et stort sammenstød – en kørte galt og alle de andre ind i ham. Kusken, der netop kom fra Athen var dygtig og kørte uden om. Orestes lå bagerst for at spare sine heste indtil slutspurten. Men så tænkte Orestes, at nu skulle han sætte ind for at kæmpe mod atheneren. Men, ak, han kørte for tæt på midterstolpen og hans hjulnarv knækkede.”

Det gjorde det desværre ikke bedre, at man dengang ofte bandt tøjlerne rundt om livet for at kunne holde balancen og så måske også bedre presse hestene med pisten. Orestes’ påståede ulykke var realistisk. Var man bundet fast til hestene, var man prisgivet.

Tjeneren sluttede af med at fortælle, hvor slemt Orestes lig så ud, og at man derfor med det samme valgte at brænde det. Og nu var han så her med asken i en urne. At Orestes og tjeneren netop valgte at lade Orestes dø i et hestevæddeløb, understregede selvfølgelig Orestes’ høje status, men mindede også om hele slægtens udgangspunkt, som det allerede en gang er fremgået; Pelops vandt sin brud ved hestevæddeløb, men han snød og derfor blev hver generation ramt af noget ondt.

Klytaimnestra bød tjeneren indenfor, som det hør og bør sig. Elektra blev efterladt udenfor, hvor hun istemte endnu en klagesag. Hvor hun tidligere blev forarget eller rystet over, at Aigisthos og Klytaimnestra kunne forestille dem at ville mure Elektra inde, så hun til sidst ville dø af sult, udtrykte hun nu kun opgivelse og ønsket om at dø og svinde bort, fordi alt hendes håb var væk.

Kvinderne forsøgte at trøste Elektra, men det eneste, som hun kunne se, var, at hendes beskytter, Orestes, var død, og at de døde var og blev borte. Hverken deres far – eller hende selv kunne nu blive hævnnet. Og ydermere, at hun ikke havde været der til at gøre, hvad kvinder skulle ved begravelser – klage over den afdødes død og sørge for begravelsen. End ikke kvindernes forsøg på at trøste med myten om Amfiaraos, hvor hans falske hustru også mistede livet, gjorde noget godt.

Men så vendte Chrysothemis tilbage fra sin ofring ved Agamemnons grav.

Chrysothemis kom glad og forpustet løbende hen til Elektra ude fra deres fars grav. Hun var helt ør af glæde over det, som hun skulle fortælle Elektra. Men Elektra var afvisende. Chrysothemis blev ved:

”Orestes lever – han er slet ikke død.”

”Er du blevet sindssyg eller mener du, at du skal gøre nar af vores forfærdelige situation?”

”Nej, jeg sværger ved det allermest dyrebare – arnen i vores hus, dét ildsted, hvor alle de daglige ofre blev foretaget, da far levede.”

”Hvem har dog bildt dig ind, at Orestes lever?”

”Jeg har set beviset – og lad mig så fortælle i stedet for hele tiden at blive afbrudt af, at du kalder mig gal eller taler til mig, som var jeg et lille barn.”

”Ja, hvis det da kan glæde dig”, svarede Elektra overbærende.

”Det, jeg så, var spor af mælk, der lige var ofret, og der var lagt blomster. Jeg var lidt bange for, at der skulle være nogen i nærheden, men der var musestille. Så gik jeg nærmere og fik øje på en hårløk, der lige var skåret af. Det fik mig til se Orestes for mig, sådan som han så ud. Jeg græd af glæde, da jeg rørte hårløkken. Det kan ikke være andre, der har ofret lokken end ham; du og jeg har ikke gjort det – og havde vores mor, ville vi vide det. Det er Orestes!”

”Din stakkel – du har altid været lidt af en drømmer.”

Elektra forklarede sin søster, at der netop var kommet en mand, der havde berettet om Orestes' død. Chrysothemis stod lidt, før Elektras ord gjorde deres virkning og blev meget ulykkelig. Hun spurgte så Elektra, hvem der dog så havde lagt gravgaver på deres fars grav, hvortil Elektra blot svarede, at hun antog, at en fremmed havde gjort det for at ære Orestes.

Lige før var Elektra parat til at dø, men nu stillet over for sin ulykkelige søster, der oplevede, at sorgerne nu var dobbelte, øjnede hun en slags håb. Elektra bad sin søster om hjælp og denne svarede vældig naivt ”skal jeg hente de døde op igen?”. Elektra var nu den voksne – nej Chrysothemis skulle hjælpe Elektra, hvad hun indvilgede i, så godt hun kunne. I hvert indtil hun blev klar over, hvad det indebar.

Elektra forklarede. De havde jo ikke længere nogen ven eller slægtning. Fordi Orestes nu var død, havde de kun hinanden. Og hvad Elektra ville, var, at Chrysothemis sammen med Elektra hævnede drabet af deres far ved at slå Aigisthos ihjel. Hun prøvede at overbevise Chrysothemis ved at give hende en følelse af opgivelse – for hvad var der at se frem til? At sidde med hænderne i skødet og blive gammel vel og mærke uden at blive gift og få muligheden for at få børn (Aigisthos kunne selvfølgelig ikke løbe den risiko, at Elektra eller Chrysothemis skulle blive mor til en søn, der ville være forpligtet til at hævne sin morfar, når han blev voksen).

Elektra forsøgte at indgyde Chrysothemis kampmod. Deres døde far og bror ville værdsætte hende fra den anden side af graven. Hun ville blive fri – og få en ægte mand, der var passende. Alle ville hylde dem begge højt for at have taget sagen i egen hånd og hævne deres far – ”sådan nogle døtre burde alle have.” Elektra sluttede af med at tale om deres ry, der aldrig ville dø uafhængig af, om de selv var i live eller ej. Til allersidst siger hun til sin søster:

”Hjælp mig og lev op til din stand – alt andet er uværdigt.”

Den ene af de kvinder, der stod sammen med dem, udtrykte bekymring – de burde begge to være meget forsigtige.

Chrysothemis svarede kvinderne.

”Ja, hvis Elektra havde været klog, ville hun have tænkt sig om, før hun sagde noget til mig.”

Hun vendte sig om mod sin søster for at forklare hende sine synspunkter.

”Elektra, hvordan kan du eje så meget overmod, at du beder mig om hjælp. Du må forstå, at du er en kvinde. Du er svagere end Aigisthos og vores mor. De har fremgang og vi har modgang. Vi har det slemt nu, men det bliver meget værre, hvis de hører om din plan. Man kan ikke ustraffet dræbe en person som Aigisthos. Vi får ikke en pind ud af at få en masse ære for så at dø. Det er ikke døden, man skal frygte. Det, man skal frygte, er ikke at kunne få lov til at dø, hvis man gerne vil.”

Chrysothemis forsøgte at tale til Elektras fornuft. Elektras planer kunne jo kun komme til at betyde, at hele slægten ville gå til grunde. Måske var der et lille håb hos Chrysothemis? Hun lagde afstand til Elektra, men forsikrede hende om, at hun ikke vil fortælle noget til nogen om hendes planer. Chrysothemis sluttede af med endnu engang at få sin søster til at forstå.

”Vær nu fornuftig Elektra. Man kan ikke vinde, hvis man ingen magt har.”

Kvinderne gav Chrysothemis medhold, men det gjorde ikke indtryk på Elektra. Søstrene gav dem til at småskændes.

Elektra vidste inderst inde godt, at Chrysothemis ville afslå at hjælpe til med at dræbe Aigisthos (deres mor havde hun omhyggeligt undgået at nævne) og ville derfor nu så handle alene.

Chrysothemis bebrejdede hende, at hun så ikke handlede, da deres far blev dræbt, men Elektra undskyldte sig med, at hun ikke besad den rette dømmekraft dengang. Chrysothemis mente egentlig nok ikke, at Elektra skulle have gjort noget tidligere, men prøvede at få Elektra til at holde fast i den vurdering, hun lagde for dagen dengang, fordi hvis man handler ondt, rammes man af noget ondt.

Elektra roste sarkastisk sin søsters fornuft, men kaldte hende for fejl. Elektra var stejl og kunne kun se, at man enten var for hende eller imod hende. Chrysothemis derimod rystede på hovedet af Elektra og ville selvfølgelig ikke røbe Elektras planer. Men hun var dybt bekymret for Elektra og for sin egen skæbne. Hun afbrød deres samtale i erkendelse af, at Elektra ikke kunne overbevises, og at hun ikke selv kunne godtage de planer, Elektra ville sætte i værk.

Kvinderne kommenterede søstrenes sammenstød. De bemærkede, at Agamemnon havde en forpligtelse over for sine børn på samme måde, som de over for ham (da grækerne jo troede, at de døde kunne hjælpe de levende). Og så roste de Elektra for at handle som en sand datter af Agamemnon og gav deres håb for hende med på vejen.

Elektra blev uden for borgen. Imens kom Orestes og Pylades sammen med en slave for at iværksætte deres planer. Orestes spurgte kvinderne, der stod sammen med Elektra, om de var kommet til det rigtige sted. Han genkendte ikke Elektra,

som han fik udpeget som den, der stod nærmest til at videregive deres besked om at være ankommet. Orestes præsenterede sig selvfølgelig som budbringer fra Strofios (der jo var Agamemnons' gæsteven). Distanceret betragtede han Elektra, der brød sammen ved synet af urnen, som slaven bar, og konstaterede tørt, at hun nok var en slægtning.

Elektra brød ud i en længere talestrøm, hvor hun begræd, at hun havde forsøgt at redde Orestes dengang, for havde han været blevet dræbt dengang, ville han da i det mindste have ligget i graven sammen med deres far. Igen begræd Elektra, at hun ikke selv kunne gøre hans lig i stand, samle asken fra ligbålet og alle de andre ting, der hørte til de nærmeste slægtninges pligter. Hun begræd tabet, fordi hun nu selv følte sig død og uden håb. I sin klagesang afslørede hun også, at Orestes breve var det, der holdt hendes mod oppe – snakken om hævn, vel og mærke. Hun anråbte den døde Orestes om at følge ham i døden, sådan at de fortsat kunne dele alt.

Kvinderne, der stadig var uden for borgen sammen med Elektra, irettesatte hende. Hun burde ikke skabe sig sådan for det var alles skæbne at dø.

Orestes, for hvem det nu var blev klart, at kvinden foran ham var Elektra, fik svært ved at gennemføre sit skuespil. Han fik medlidenhed med hende og begyndte at spørge hende ud for at blive sikker i sin sag. Men det tog lang tid, før det gik op for Elektra, at hendes bror, Orestes, rent faktisk stod foran hende i levende live og blev først helt overbevist, da han viste hende deres fars ring, som hun havde givet ham med. Elektra jublede og kvinderne gjorde også. Tjeneren dukkede op igen. Han afbrød den følelsesladede samtale mellem Orestes og Elektra.

”Er I rigtig kloge? Havde jeg ikke holdt vagt, kunne I være blevet afslørede. Farerne er overhovedet ikke overstået endnu. Se at komme i gang. Med en sådan sag kan man ikke vente.”

Orestes udtrykte lidt bekymring over for det, der kunne vente ham og spurgte til, hvordan den falske meddelelse om hans død var blevet modtaget. Elektra vendte sig om og så på tjeneren og spurgte undrende til, hvem han var. Elektra reagerede igen med følelserne uden på tøjet. Hun kaldte tjeneren for 'far', fordi han på alle måde i hendes univers havde opført sig sådan for hende. Han havde reddet Orestes, men samtidig var hans også den person, som hun både havde elsket mest og hadet mest. Men både Orestes og tjeneren afbrød hende kontant. Der ville blive mange timer senere til at få indhentet den lange tid, alle havde været væk fra hinanden.

Orestes gik ind og stod andægtigt foran slægtens gudestatuer, mens Elektra uden for anråbte Apollon for at få hans hjælp til deres forehavende og straffe dem, der ikke viste guderne respekt, (men det kunne jo også ramme dem selv).

Mens Orestes var gået ind, fulgte Elektra, mens kvinderne forblev udenfor. De talte om tingene. Alle gav de udtryk for, at nu var hævnånderne blive sluppet løs. Orestes var nu gået ind i borgen, helt som Apollons orakel havde anvist ham at gøre og med hjælp fra Hermes, der både havde sørget for at holde den kommende hævn skjult for de to, der ville ramme, og havde ledet Orestes derhen, hvor han skulle.

Da Elektra vendte tilbage sagde hun nervøst til kvinderne, ”nu være det ikke længe. Lad være med at sige noget og vent bare her.”

”Men hvorfor gik du?”

”For at holde øje med Aigisthos. Klytaimnestra er i gang med at gøre urnen klar til at blive begravet.”

Elektra og kvinderne kunne høre stemmer inde fra borgen. Klytaimnestra råbte af skræk og bad for sit liv. Elektra svarede hånligt tilbage, selv om Klytaimnestra selvfølgelig ikke kunne høre det. Hvorfor skulle Orestes vise medlidenhed, for det havde hun jo hverken vist ham eller deres far. Kvinderne opfattede det hele, som om alt nu var godt igen. Den onde skæbne ville være forsvundet og de døde leve igen. Mon ikke de både tænkte på Agamemnon og Ifigenia?

Orestes og Pylades kom ud igen og forsikrede Elektra om, at Klytaimnestra nu virkelig var død. En af kvinderne afbrød dem. Hun havde fået øje på Aigisthos. Orestes skyndte sig ind igen sammen med Pylades, mens de blev opfordret til at gentage gerningen, men nu med Aigisthos som mål. Kvinderne opfordrede Elektra til at tale venligt til Aigisthos. Han skulle ikke gerne fatte mistanke.

Da Aigisthos ankom, talte han hånligt til Elektra og udspurgte hende, om det var rigtigt, at Orestes var død, og hvor de fremmede befandt dem.

”Selvfølgelig ved jeg, hvor de fremmede er”, svarede Elektra og tilføjede ”jeg kan jo ikke stå udenfor, når skæbnen rammer dem, jeg har kær.”

Elektra fortsatte med at tale med Aigisthos, hvor hun udspekuleret spillede på, at Klytaimnestra var blevet dræbt, mens Aigisthos troede, at hun talte om Orestes.

”Ti så stille! Luk porten op, så alle i Mykene og i Argos kan få den døde Orestes at se.”

Aigisthos trådte i karakter som den tyran han var. Den døde Orestes ville forhåbentlig medføre, at han slap for anvende vold over for Orestes’ tilhængere.

I mellemtiden var Orestes og Pylades vendt tilbage med Klytaimnestras tildækkede lig på en bære. Fejlagtigt troede Aigisthos, at det var Orestes’ lig. Han optrådte lidt ydmygt, måske fordi han inderste inde alligevel var lidt bange for konsekvenserne ved at hovere over, at omstændighederne nu var faldet ud til hans fordel.

Aigisthos beordrede de tog unge mænd til at fjerne klædet, der lå over liget, men Orestes afviste.

”Du skal se liget og tale smukt – ikke jeg!”

På dette tidspunkt havde Aigisthos endnu ikke forstået sammenhængen. Orestes kunne blot have ment, at Aigisthos var tættere på den påståede døde Orestes. Aigisthos havde jo ikke genkendt ham. Aigisthos beordrede nu Elektra til at hente Klytaimnestra, men Orestes svarede for hende, ”Hun er ganske nær. Du behøver ikke søge andre steder.”

I det øjeblik forstod Aigisthos, at den mand, der stod ved siden af ham, var ingen ringere end Orestes selv. Aigisthos forsøgte forgæves at få lov til at tale, men Elektra erklærede hårdt, at han ikke skulle. Det var jo ikke til gavn for noget, når han alligevel skulle dø. Faktisk mente Elektra, at han burde dræbes med det samme og at liget blot skulle smides væk uden begravelse.

Orestes ignorerede hende og beordrede Aigisthos ind i borgen, mens han overhørte hans protester. Aigisthos skulle dø lige der, hvor han for mange år siden havde dræbt Agamemnon. De mundhugges på vejen ind og det sidste Orestes sagde inden de trådte ind i borgen var en trussel om, at Aigisthos' død ville blive smertefuld. Orestes gav udtryk for en "øje for øje, og tand for tand – logik". Aigisthos havde dræbt Agamemnon og derfor måtte han selv lide døden.

Kvinderne giver i kor udtryk for, at med drabet på Aigisthos er slægten endelig sat fri fra den lange kædereaktion af voldsomme hændelser og hævn drab, der begyndte med Pelops' drab på Myrtilos over Atreus og Thyestes' rivaliseringer og hvad der førte med sig af gru og rædsel til Aigisthos og Klytaimnestras' drab på Agamemnon.